

Årsrapport

Gemensam Lokal Lägesbild 2019

Datum: 2020-03-30

Dnr: KS 2020/9-19

Dokumentansvarig: Gustaf Sundman, trygghets- och säkerhetschef

Avdelning/enhet som upprättat dokumentet: Trygghets- och säkerhetsenheten

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Inledning	4
2.1	Bakgrund	4
2.2	Syfte	4
2.3	Definitioner	4
2.4	Kopplingar till andra styrdokument	4
3	Trygghet och säkerhet i offentlig miljö	5
3.1	Trygghet	5
3.2	Säkerhet	6
3.3	Skadegörelsebrott	7
3.4	Stöld- och tillgreppsbrott	8
3.5	Våldsbrott	10

1 Sammanfattning

Täby kommun är en säker kommun med låg brottsutsatthet. Genom en rad olika nationella och regionala trygghetsundersökningar går det dock att uttyda att andelen otrygga har ökat kontinuerligt i Stockholm län de senaste fem åren, inklusive Täby kommun. Samtidigt syns inte motsvarande ökning vid en översyn av det totala antalet brottsanmälningar i kommunen under samma tidsperiod (2015 – 2019).

I valet mellan att arbeta kort- eller långsiktigt i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet har Täby kommun under året arbetat med båda delar. Korta insatser för att tidigt reducera otrygghet, brott och ordningsstörningar samt långa insatser för att komma tillrätta med orsakerna bakom den problembild som kunnat identifieras.

Det långsiktiga arbetet omfattas i stor utsträckning av den sociala brottspreventionen. Den sociala brottspreventionen avser åtgärder som inriktas på brottslighetens sociala orsaker och syftar till att motverka att unga personer börjar begå brott eller att personer återfaller i brottslighet efter avtjänat straff. Den sociala sidan av preventionen är mycket viktig och avser insatser som har betydelse för fler syften än att förhindra brott.

Med utgångspunkten att öka tryggheten där människor bor och verkar har Täby kommun tillsammans med polisen och berörda aktörer arbetat händelseinriktat med insatser som syftar till att motverka de problembilder som har identifierats under året. Fokus har riktats mot platsen, sammanhanget och övriga förutsättningar där otrygghet, ordningsstörningar och brott uppstått.

Dessa typer av insatser har under året skett genom ökad synlighet och bevakning med de operativa resurser kommunen har till sitt förfogande, däribland kommunens fältgrupp samt väktarbil. Samverkan och samordning tillsammans med bland annat polisen, bevakningsföretag och Täby centrum har skapat effektivitet i insatserna.

En del av arbetet har även berört den fysiska miljöns betydelse för uppkomsten av otrygghet, brott och ordningsstörningar. Däribland ingår arbetet med förbättrad utomhusbelysning, beskärning av skymmande buskage, snabb och effektiv klottersanering, riktade insatser mot specifika platser, grannsamverkans effekter, bortforsling av avställda bilar och olovliga etableringar m.m.

Underlaget till rapporten är ett resultat av kontinuerlig omvärldsbevakning, brottsstatistik, undersökningar/enkäter samt inkomna händelserapporter från deltagande aktörer inom ramen av trygghetsarbetet i Täby kommun.

Rapporten är indelad utifrån kunskap om de händelser och brottstyper som påverkar invånarnas trygghet i kommunen – med fokus på skadegörelsebrott, stöld- och tillgreppsbrott samt våldsbrott.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Täby kommun samverkar med polisen och en rad andra aktörer för att återkommande skapa en gemensam lokal lägesbild utifrån tillgänglig statistik samt inrapporterade händelser i den offentliga miljön. Mot denna bakgrund har kommunen kontinuerligt haft en uppdaterad och samlad lägesbild. Det har därmed varit möjligt att dels anpassa insatserna efter det innevarande läget, dels följa lägesbilden över tid för att se vilken förändring som sker.

Sammantaget har Täby kommun tillsammans med polisen och en rad andra aktörer en väl genomarbetad struktur för det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet i offentlig miljö.

2.2 Syfte

En viktig del i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet är en kommun- och aktörsövergripande samsyn vad gäller trygghet och säkerhet i offentlig miljö.

Syftet med årsrapporten är därför att ge en övergripande bild av aktuell brottsstatistik samt händelser under året som har bäring på trygghet och säkerhet i offentlig miljö. Rapporten inrymmer även ett urval av de trygghetsskapande och brottsförebyggande insatser som har genomförts under året.

2.3 Definitioner

Begreppen trygghet, säkerhet, brott och brottsprevention:¹

Trygghet är den subjektiva känsla individen upplever, och som är kopplad till hur den faktiska risken att bli utsatt för brott och ordningsstörning upplevs. Otrygghet relaterar därmed till rädsla för brott och allmän oro.

Säkerhet är ett begrepp som är förknippat med den faktiska risken för att bli utsatt för brott och ordningsstörning (brottsutsatthet).

Ett brott är en gärning som är belagd med straff. Den som begår brott bryter mot de normer som är lagstadgade och för vilka ett straff kan åläggas av staten eller i statens namn i Brottsbalken.

Brottsprevention avser varje åtgärd som utformas för att minska den faktiska risken/brottsnivån och/eller den uppfattade rädslan för brott.

2.4 Kopplingar till andra styrdokument

Trygghets- och säkerhetsarbetet i offentlig miljö bedrivs i enlighet med den inriktning som fastställts i Täby kommuns trygghets- och säkerhetsprogram.² I programmet framgår att arbetet med trygghet och säkerhet i offentlig miljö ska bygga på en systematisk kartläggning av brott, ordningsstörningar och otrygghetsskapande händelser i kommunen, med betoning på kunskap och tät samverkan mellan kommunen, polisen, privata aktörer samt civilsamhället.

Täby kommun och polisen har även undertecknat en samverkansöverenskommelse vilket i huvudsakliga drag verkar som en långsiktig strategi för att skapa ökad trygghet och minskad brottsutsatthet för kommunens invånare.³

¹ Boverket (2019) Brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen, sid. 10

² Täby kommuns trygghets- och säkerhetsprogram 2019-2022, dnr KS 2018/212-19

³ Samverkansöverenskommelse mellan Täby kommun och lokalpolisområde Täby 2019-2022, dnr KS 2018/211-19

3 Trygghet och säkerhet i offentlig miljö

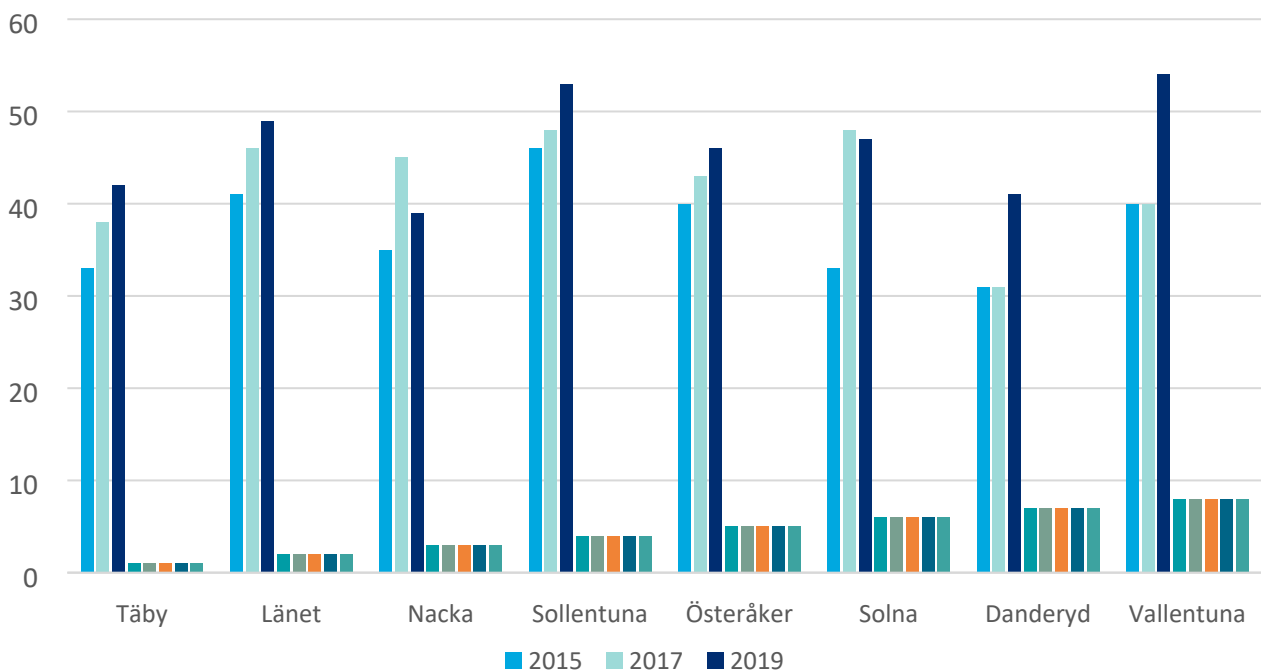
3.1 Trygghet

Även om trygghetsundersökningar och medborgarundersökningar endast utgör ett urval av invånarna i en kommun ger undersökningarna indikationer på hur tryggheten utvecklar sig över tid.

Andelen invånare i Stockholms län som känner sig otrygga har ökat de senaste åtta åren. Otryggheten märks bland annat i det egna bostadsområdet, i kollektivtrafiken och på gator och torg. Det har även blivit vanligare att avstå från aktiviteter på grund av rädsla att utsättas för brott. Det visar Länsstyrelsens medborgarundersökning, som genomförts vartannat år sedan år 2011.⁴

När det gäller upplevd otrygghet på gator och torg visar resultaten från samma undersökning att otryggheten har ökat kontinuerligt bland invånarna i Stockholms län vid de tre senaste undersökningstillfällena (diagram 1). Andelen otrygga har ökat kontinuerligt även i Täby kommun, men samtidigt syns inte motsvarande ökning vid en översyn av antalet anmälda brott under samma period (diagram 2).

Diagram 1: Andelen invånare som någon gång under året upplevt otrygghet på gator och torg (andel i procent)

Här kan konstateras att den ökning av otrygghet som skett enligt mätningen även avspeglas i fråga om konsekvenser. Resultaten från Länsstyrelsens medborgarundersökning visar att en ökad otrygghet leder till andra beteenden, bland annat vad gäller val av väg eller färdssätt samt huruvida man avstår från aktiviteter på grund av oro att utsättas för brott. Särskilt bör uppmärksammas att konsekvenser av otrygghet till större del drabbar kvinnor.

⁴ <https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/om-oss/om-lansstyrelsen-stockholm/om-lanet/medborgarundersokning.html> (senast hämtad 2020-02-25)

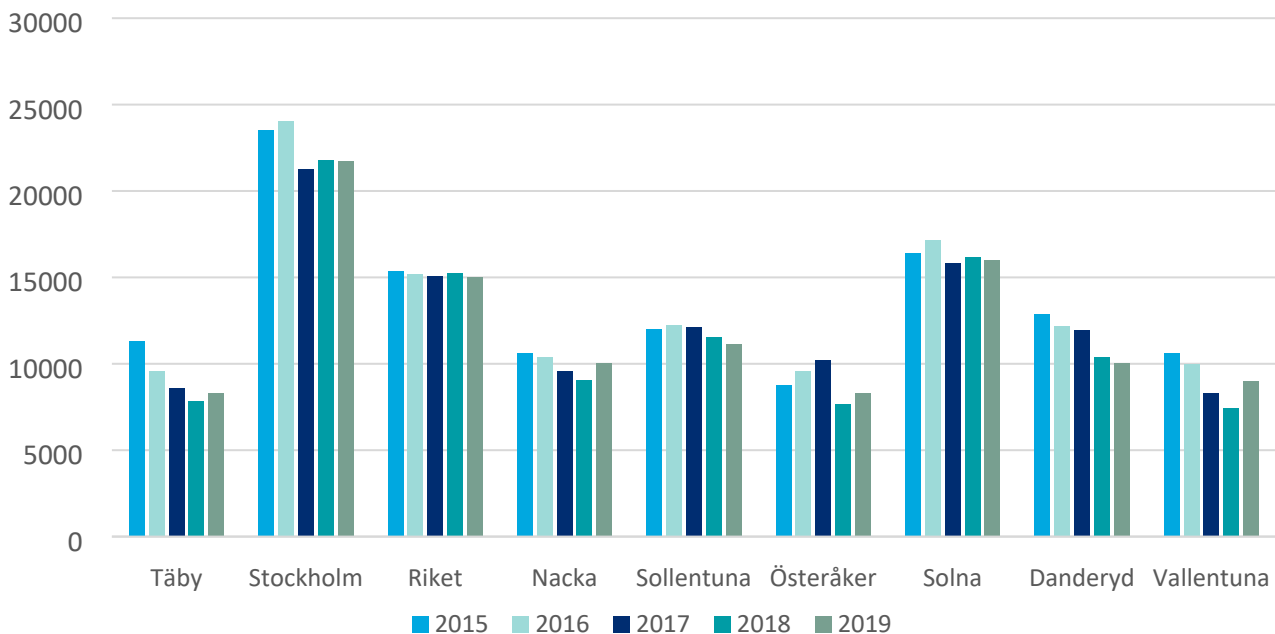
3.2 Säkerhet

Statistiken över anmälda brott belyser inte antalet brott som begås i samhället, utan hur många brott som blir ärenden för polisen att hantera. Ändamålet med statistiken är att ge en bild av nivån och utvecklingen av de händelser som anmälts som brott. Statistiken i rapporten bygger på uppgifter ur anmälningsstatistiken om inte annat anges.⁵

Antalet anmälda brott minskade kontinuerligt i Täby kommun mellan år 2015 och 2018.

Under år 2019 ökade antalet anmälda brott marginellt i jämförelse med år 2018 (diagram 2). En del av förklaringen till ökningen av det totala antalet anmälda brott i kommunen under år 2019 var det stora antalet cyklar som tillgreps. Cykelstölderna ökade med 53 procent under år 2019 i jämförelse med år 2018.⁶

Diagram 2: Antal anmälda brott (samtliga brottstyper) 2015 - 2019
(antal per 100 000 inv.)

I ett regionalt perspektiv är brottsutsattheten låg i Täby kommun. Vid en översyn av länets samtliga kommuner var det endast fem kommuner med ett lägre utfall av antalet anmälda brott under år 2019: Vaxholm, Ekerö, Lidingö, Österåker samt Värmdö kommun.⁷

Brottsstrukturen för det totala antalet anmälda brott i Täby kommun ger en bild av den brottslighet som har kunnat konstateras under år 2019, se diagram 3.

De anmälda brotten redovisas i en grövre indelning som omfattar sju breda kategorier av brott. De sju förutbestämda brottskategorierna är:

- Brottsbalken 3-7 kap. Brott mot person (inkl. våldsbrott)
- Brottsbalken 8 kap. Stöld och tillgreppsbrott

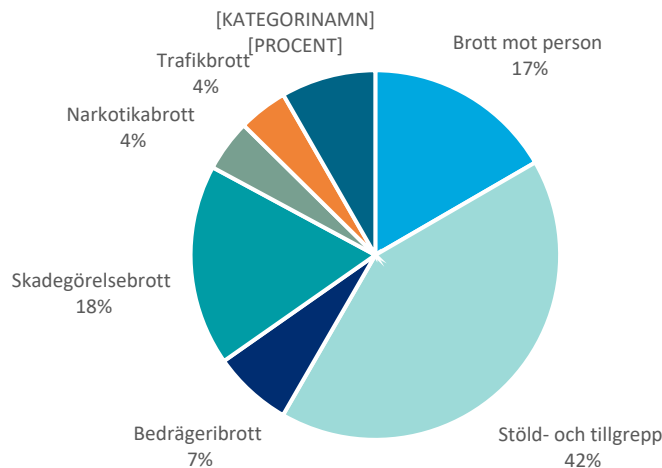
⁵ Brottsförebyggande rådet, kriminalstatistik 2015 - 2019

⁶ Compstat Polisen, 2019

⁷ Brottsförebyggande rådet, kriminalstatistik 2015 - 2019

- Brottsbalken 9 kap. Bedrägeribrott
- Brottsbalken 12 kap. Skadegörelsebrott
- Brott mot trafikbrottslagen
- Brott mot narkotikastrafflagen
- Övriga brott

Diagram 3: Brotsstruktur för det totala antalet anmälda brott i Täby kommun 2019

Stöld- och tillgrepsbrott är, sett till huvudbrotten, den vanligaste brottskategorin i samband med brottsanmälningar. Därefter följer brottskategorierna skadegörelsebrott samt brott mot person (benämns fortsättningsvis som våldsbrott).⁸

Utgångspunkten för det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet bygger på kunskap om de händelser och brottstyper som påverkar invånarnas trygghet i kommunen. Under år 2018 genomförde Täby kommun och polisen en gemensam medborgardialog som visade att en stor del av de brottskategorier som oroar enskilda invånare är av typen skadegörelsebrott, stöld- och tillgrepsbrott samt våldsbrott.⁹

Inom ramen för denna årsrapport kommer fokus därför att riktas mot nämnda brottskategorier, samt ett urval av de insatser kommunen, polisen och berörda aktörer har genomfört för att öka tryggheten och minska brottsutsattheten i kommunen. Detta omfattar en bred blandning av allt från förebyggande insatser i skolorna till repressiva åtgärder som väktarnärvaro.

3.3 Skadegörelsebrott

Olika faktorer påverkar tryggheten i offentlig miljö, och förekomsten av skadegörelse är en sådan faktor. En teori som tar sikte på offentliga miljöer är *Broken Windows-teorin*. Den går i korthet ut på att se till att den urbana fysiska miljön hålls i ordning och att man på ett tidigt stadium motverkar störande beteenden. Tesen är att dåligt beteende föder ett ännu sämre beteende. Skadegörelse som inte åtgärdas leder i förlängningen till ökad skadegörelse. Klotter på en byggnad som inte saneras skickar signaler om att ingen bryr sig om miljön och att det är fritt fram för ytterligare klotter. Genom att vidta snabba åtgärder markerar samhället att handlingen inte tolereras och en negativ utveckling kan på så sätt hindras.¹⁰

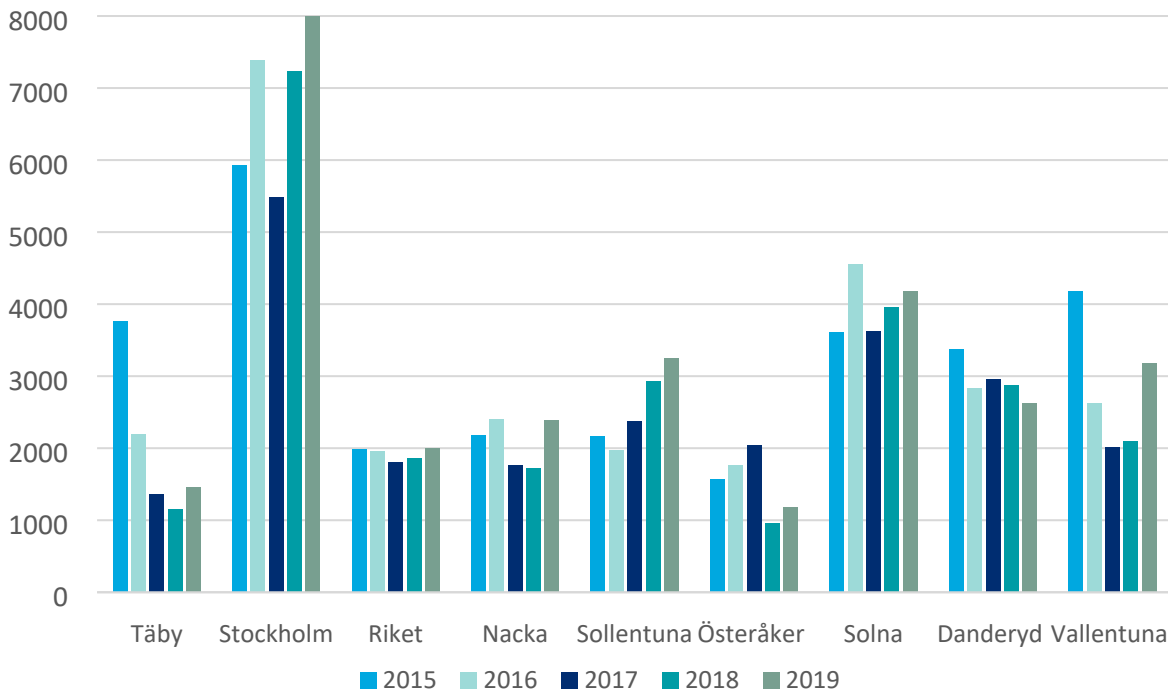
⁸ Brottsförebyggande rådet, kriminalstatistik 2019

⁹ Gemensam lokal lägesbild KS 2018/211-19

¹⁰ Kelling m.fl. Fixing Broken windows – Restoring Order and Reducing Crime in Our Communities (1997)

I ett regionalt perspektiv är antalet anmälda skadegörelsebrott få i Täby kommun. Av länets samtliga kommuner är det endast fyra kommuner med ett lägre utfall av anmälda skadegörelsebrott under år 2019. Se diagram 4 för en översikt över antalet anmälda skadegörelsebrott i regionen mellan år 2015 – 2019.

Diagram 4: Antal anmälda skadegörelsebrott 2015 - 2019 (antal per 100 000 inv.)

Klotter står för en övervägande del av de anmälda skadegörelsebrotten. Det är därför glädjande att majoriteten av allt klotter i kommunen har sanerats inom 48 timmar efter att anmälan kommit in, i enlighet med antagen policy för kommunens arbete mot klotter. Kostnaden för klottersanering har under år 2019 uppgått till strax över 1 mnkr i jämförelse med 1,3 mnkr under år 2018.

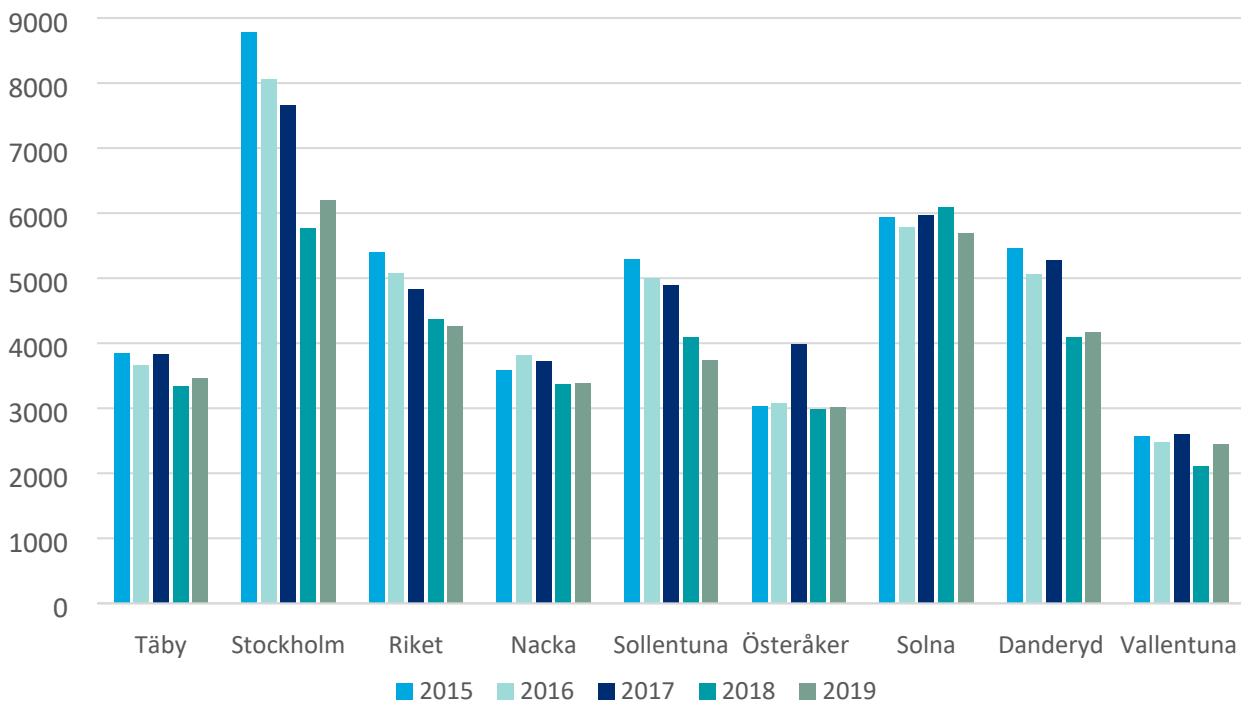
Den systematiska kartläggningen av skadegörelsebrotten i offentlig miljö under året visar att de till stor del är säsongsbetonade. Varmare väder leder till att fler vistas utomhus varav risken för klotter ökar. Under året har det varit av vikt att klotter i kommunen fortsätter att uppmärksammas som en avvikelse och inte ett naturligt inslag i den offentliga miljön.

Genom att kommunen på ett effektivt sätt ser till att återställa miljöer som har drabbats är därför av stor vikt och har samtidigt också en förebyggande effekt. Vidare har Täby kommun kontinuerligt arbetat med att informera elever i kommunens skolor om klotter och dess skadekostnader. Informationen syftar till att öka medvetenheten om bland annat klottersaneringskostnader och ge konkreta exempel på vad pengarna istället kan gå till.

3.4 Stöld- och tillgreppsbrott

Diagram 5 ger en översikt av det totala antalet anmälda stöld- och tillgreppsbrott över den senaste femårsperioden. Sett till antalet anmälda brott per 100 000 inv. placerar sig Täby kommun på liknande nivåer som Nacka kommun.

Diagram 5: Antal anmälda stöld- och tillgreppsbrott 2015 - 2019 (antal per 100 000 inv)

Inom stöld- och tillgreppsbrotten dominerar brotten cykelstölder, ringa stöld från butik samt stöld ur fordon. Stöld- och tillgreppsbrotten har under år 2019 ökat i Täby kommun i jämförelse med år 2018, och den främsta förklaringen till detta är ökningen av antalet anmälda cykelstölder i kommunen.

Enskilda brottstyper som under året varit av särskilt intresse är bostadsinbrott, cykelstölder samt personrån.

Sett till det totala antalet anmälda stöld- och tillgreppsbrott utgör bostadsinbrotten en liten andel, men det tillhör en brottstyp som en stor del av invånarna oroar sig för. I Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning uppger 27 procent av befolkningen att de oroar sig för bostadsinbrott.¹¹ Motsvarande andel i Täby kommun som oroar sig för bostadsinbrott uppgår till 34 procent.¹²

Under år 2019 har antalet anmälda bostadsinbrott i kommunen minskat med 28 procent i jämförelse med år 2018. Enligt uppgifter från polisen sker bostadsinbrotten oftast under tider då det är vanligt att de boende av olika orsaker inte är hemma (arbete, skola, semester m.m.) och då särskilt under höst- och vintermånaderna.

Täby kommun har under året förstärkt bevakningen (väktarbil) i kommunens bostadsområden i samband med bland annat skollov samt storhelger. Väktarbevakningen har skett i tät samverkan med polisen och kommunen dels utifrån de aktuella lägesbilder som tillhandahållits av kommunen, dels utifrån aktuella brott och ordningsstörningar.

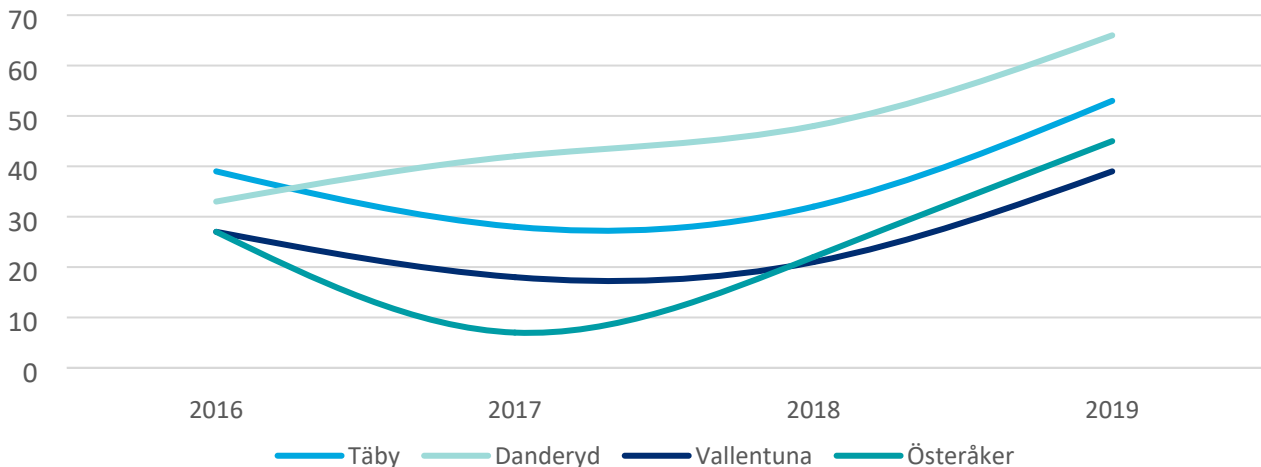
Cykelstölderna i kommunen har under år 2019 ökat med 53 procent i jämförelse med år 2018 och polisen talar för att tillgreppen sker organiserat. Liksom skadegörelsebrotten har cykelstölderna varit säsongsbetonade, där antalet stölder varit som högst under vår- och sommarmånaderna. Cyklarna har främst stulits på allmänna platser i kollektivtrafiknära lägen, men även från villatomter.

¹¹ Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning 2019

¹² Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning på kommunnivå, 2017 – 2018

Den ökning som kan identifieras i Roslagskommunerna (diagram 6) vad gäller antalet anmälda personrån är en utveckling som tas på allvar av polisen och kommunen. Antalet anmälda personrån i Täby har under år 2019 uppgått till 38 stycken i jämförelse med 23 stycken under samma period år 2018.¹³

Diagram 6: Trendlinje över antalet anmälda personrån 2016 - 2019 (antal per 100 000 inv)

Insatser har under året pågått kontinuerligt genom en ökad närvaro av polisen och kommunen vid populära samlingsplatser för ungdomar. Enligt uppgifter från polisen har de anmälda personrånen en viss koncentration till centrumområdet i kommunen. Rånen har dock inte inträffat i centrumanläggningen utan på platser där upptäcktsrisken är mindre och färre personer rör sig.

En platsrelaterad faktor till detta, och ett mönster som ses över hela Stockholms län, är att rånen ofta sker i anslutning till publika platser som lokala centrum och i närheten av kollektivtrafik. Mot denna bakgrund har polisen tillsammans med kommunen kartlagt när och var dessa typer av brott inträffat och därefter anpassat bemanningen samt närvaron.

En viktig aspekt i detta sammanhang är att det finns en god samverkan mellan polisen och kommunen vars socialtjänst berörs, för att möjliggöra tidiga insatser i syfte att bryta en kriminell bana.

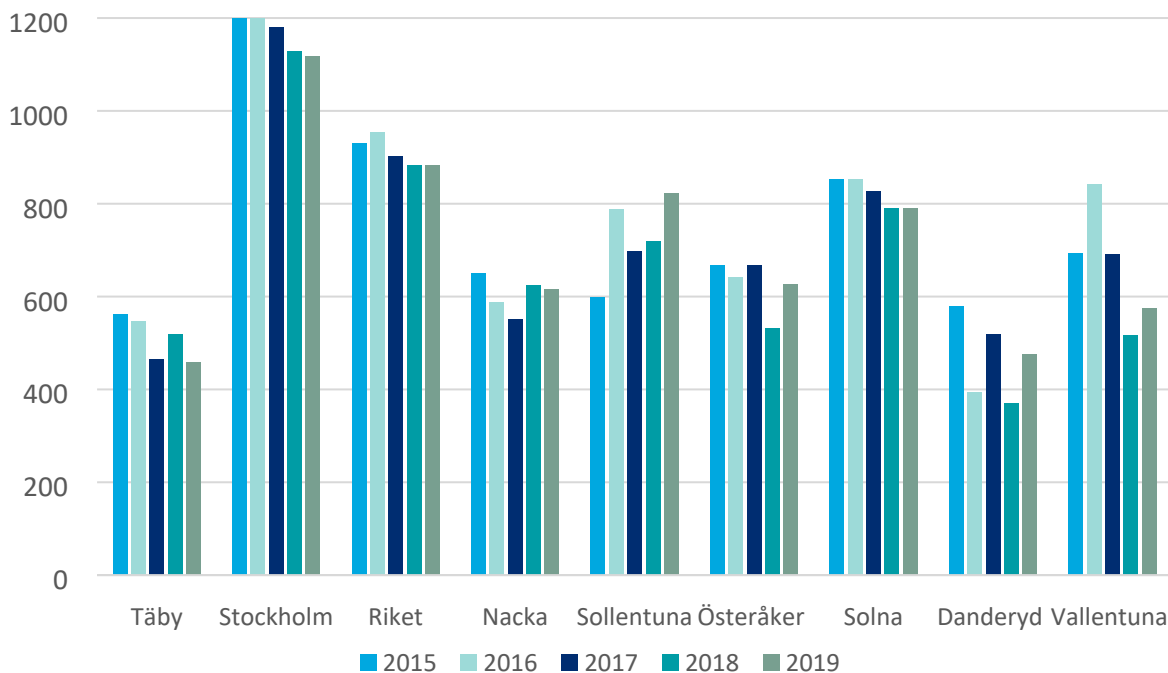
3.5 Våldsbrott

Brottskategorin våldsbrott domineras av ofredande, olaga intrång samt misshandelsbrott, detta utifrån polisens statistik för år 2019 i Täby kommun.

Diagram 7 ger en översikt över utvecklingen av anmälda våldsbrott mellan åren 2015 – 2019. I ett regionalt perspektiv uppvisar Täby kommun mycket låga nivåer av anmälda våldsbrott. Under år 2019 är det endast två kommuner i regionen som har ett lägre utfall av antalet anmälda våldsbrott (Vaxholm samt Ekerö kommun).

¹³ CompStat Polisen, 2019

Diagram 7: Antal anmälda våldsbrott 2015 - 2019 (antal per 100 000 inv.)

Utifrån kunskap om de brottstyper som oroar enskilda invånare i kommunen riktas fokus mot misshandelsbrotten. Antalet anmälda misshandelsfall i offentlig miljö har minskat med sju procent i Täby kommun under år 2019 i jämförelse med år 2018.¹⁴

Det finns en stark koppling mellan brott och alkoholpåverkan, både för den som utsätter någon för brott och för den som utsätts. Särskilt stark är kopplingen vid misshandel.

Statistik från polisen visar att en stor andel av misshandelsbrotten begås på platser och under tider när berusningsdrickande sker, det vill säga mellan obekanta på natten och på platser dit allmänheten har tillträde. För Täby kommun innebär det platser i anslutning till Täby torg och centrumområdet.

Även om utsattheten för våldsbrott är låg i Täby kommun möjliggör brottslighetens koncentration till vissa platser stora möjligheter till trygghetsskapande och brottsförebyggande insatser, främst genom ökad polisiär närvaro samt utbildnings- och tillsynsinsatser.

Täby kommun arbetar drog- och brottsförebyggande i form av utbildningar i ansvarsfull alkoholservering (AAS). Utbildningarna syftar till att ge serveringspersonal fördjupad kunskap om lagstiftning och hur alkohol påverkar kroppen samt göra dem tryggare i sin arbetsutövning, bland annat ingår ett längre pass om konflikthantering.

Tillsammans med polisen har Täby kommun även genomfört tillsynsbesök vid kommunens serveringsställen. Under år 2019 har 45 stycken tillsynsbesök genomförts varav 16 stycken tillsammans med polisen. Den sammantagna lägesbedömningen är att verksamheterna med serveringstillstånd sköter sig väl.

¹⁴ CompStat Polisen, 2019

Trygg i Täby